

Hoe te communiceren en te werken met kinderen onderworpen aan alternatieven voor detentie

Cursusmateriaal over alternatieven voor detentie voor kinderen in migratie

De Internationale Commissie van Juristen, die is samengesteld uit 60 eminente rechters en juristen uit alle regio's van de wereld, bevordert en beschermt de mensenrechten door middel van de rechtsstaat, door gebruik te maken van haar unieke juridische expertise om nationale en internationale rechtsstelsels te ontwikkelen en te versterken. De ICJ, die in 1952 is opgericht en op de vijf continenten actief is, streeft naar de geleidelijke ontwikkeling en effectieve uitvoering van de internationale mensenrechten en het internationaal humanitair recht; de verwezenlijking van burgerrechten en culturele, economische, politieke en sociale rechten te waarborgen; de scheiding der machten te vrijwaren; en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de advocatuur te garanderen.

® **Hoe te communiceren en te werken met kinderen onderworpen aan alternatieven voor detentie** - Cursusmateriaal over alternatieven voor detentie voor kinderen in migratie

© Auteursrecht Internationale Commissie van Juristen, April 2022

De Internationale Commissie voor Juristen staat de vrije reproductie toe van uittreksels uit al haar publicaties op voorwaarde dat de nodige bronvermelding wordt opgenomen en een kopie van de publicatie met het uittreksel wordt toegezonden aan haar hoofdkantoor op het volgende adres:

International Commission of Jurists
Rue des Buis 3
P.O. Box 1270
1211 Geneva 1, Switzerland
t: +41 22 979 38 00
www.icj.org

Dit opleidingsmateriaal werd gefinancierd door het Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie van de Europese Unie. De inhoud van dit opleidingsmateriaal geeft uitsluitend de mening van de auteurs weer en valt uitsluitend onder zijn/haar verantwoordelijkheid. De Europese Commissie aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid voor het gebruik dat eventueel wordt gemaakt van de informatie die het bevat.

Hoe te communiceren en te werken met kinderen onderworpen aan alternatieven voor detentie

Cursusmateriaal over alternatieven voor detentie voor kinderen in migratie

International Commission of Jurists – European Institutions (ICJ-EI)

Hungarian Helsinki Committee (HHC)

Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI)

aditus Foundation (aditus)

Greek Council for Refugees (GCR)

Helsinki Foundation for Human Rights (HFHR)

Defence for Children International, Belgium (DCI)

Foundation for Access to Rights, Bulgaria (FAR)

April 2022

Hoe te communiceren en te werken met kinderen onderworpen aan alternatieven voor detentie

CADRE project - April 2022

Inhoudsopgave

I. Algemene beginselen	6
II. Vaststelling van de doelstellingen van de communicatie.	6
III. Hoe communiceren met een kind: praktische tips en voorbeelden	9
3.1. Zorg voor de aanwezigheid van een betrouwbare tolk	11
3.2. Aandacht hebben voor de rol van een culturele bemiddelaar.	11
3.3. Maak de nodige aanpassingen op basis van het geslacht van het kind.	11
3.4. Kenmerken van de ondervragers	11
3.5. Alternatieve communicatiemethoden en creatieve communicatie-instrumenten	13
3.6. Kindvriendelijke communicatie: taal en methoden	13
3.7. Factoren voor een kindvriendelijke omgeving	19
3.8. Eerbiediging van de vertrouwelijkheid	20
3.9. Specifieke tips voor advocaten en rechters over informatie en communicatie met een migrantenkind dat betrokken is bij een gerechtelijke en administratieve procedure (eerste stappen)	20

Deze opleidingsmodule maakt deel uit van een reeks educatief materiaal dat gericht is op de bescherming van de rechten van migrantenkinderen die onderworpen zijn of kunnen worden aan maatregelen als alternatief voor detentie. Het is een praktisch hulpmiddel bij opleidingsmodule III over het recht om te worden gehoord. Het is bedoeld om politieambtenaren, overheidsinstanties, tolken, voogden, maatschappelijk werkers, rechters, advocaten, vrijwilligers en anderen te helpen hoe zij het best met kinderen kunnen communiceren en welke ethische kwesties er eventueel op het spel staan.

I. Algemene beginselen

Migrantenkinderen zijn eerst en vooral kinderen

Wanneer beoefenaars (met inbegrip van vertegenwoordigers van overheidsinstanties, advocaten, maatschappelijk werkers of voogden) communiceren met migranten- en vluchtelingenkinderen, moeten ze hen in de eerste plaats beschouwen als kinderen, wat betekent dat alle rechten van het kind volgens het internationaal recht moeten worden gewaarborgd, ongeacht hun migratiestatus.¹ Daartoe behoort het recht om te worden gehoord krachtens artikel 12 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) (zie opleidingsmodule III en deel 3 over het "participatiemodel" hieronder).

Het belang van het kind

Kindvriendelijke informatie en communicatie is een essentieel onderdeel van een "in het belang van het kind"-benadering die altijd moet worden gevolgd in kindgerelateerde procedures. Bij alle handelingen betreffende kinderen, met inbegrip van migrantenkinderen, moet het beginsel van het belang van het kind de eerste overweging vormen (artikel 3 IVRK). Het belang van het kind is een overkoepelend onderdeel van de essentiële mensenrechten van het kind, en een fundamenteel interpretatief rechtsbeginsel.² Het moet gebaseerd zijn op een beoordeling van alle elementen van de belangen van een kind in een specifieke situatie.

Kindvriendelijke communicatie en actieve deelname

Kindvriendelijke communicatie heeft noodzakelijkerwijs gevolgen voor het vermogen van kinderen om actief deel te nemen aan de procedures die hen betreffen, waaronder procedures over alternatieven voor detentie in de context van immigratie. Voor het beoordelen en bepalen van het belang van het kind is de deelname van het kind vereist. **Bij het bepalen van het belang van het kind moet rekening worden gehouden met de mening van het kind.** Aan hun mening moet het nodige gewicht worden toegekend.³

Aanpassing van de communicatie aan de individuele situatie

Het verstrekken van kindvriendelijke informatie vereist dat de informatie **wordt aangepast aan de leeftijd, de rijpheid, de taal, het geslacht en de cultuur van het kind.**⁴ Er moet rekening worden gehouden met de individuele situatie van het kind en de communicatie moet worden aangepast op basis van de persoonlijke omstandigheden van het kind. Om ervoor te zorgen dat een communicatie kindvriendelijk is, moeten de personen die de communicatie verzorgen de feitelijke situatie volledig beoordelen en een aanpak zonder vooroordelen hanteren. **Er moet rekening worden gehouden met de leeftijd en de rijpheid van het kind, in het licht van de zich ontwikkelende capaciteiten, om zowel de inhoud van de informatie als de verbale of non-verbale manieren waarop die wordt meegedeeld, te bepalen.**⁵

II. Vaststelling van de doelstellingen van de communicatie

De methoden en de inhoud van een kindvriendelijke communicatie moeten worden bepaald tegen de achtergrond van het belang van het kind. Alle bij de communicatie betrokken actoren moeten zich ook bewust zijn van de belangrijkste doelen die moeten worden bereikt in een procedure waarbij een

¹ [Gezamenlijke Algemene Commentaar nr. 3 \(2017\) van het Comité inzake de Bescherming van de Rechten van alle Migrerende Werknemers en Hun Gezinsleden en nr. 22 \(2017\) van het Comité inzake de Rechten van het Kind over de algemene beginselen betreffende de mensenrechten van kinderen in de context van internationale migratie](#), CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22, 16 november 2017.

² VN-Comité inzake de Rechten van het Kind, Algemene Commentaar Nr. 14 over het recht van het kind dat zijn belangen de eerste overweging vormen (art.3, para.1 van het IVRK), UN Doc. [CRC/C/GC/14](#), (29 mei 2013).

³ IVRK Algemene Commentaar Nr. 12 (2009) over het Recht van het Kind om Gehoord te worden, [CRC/C/GC/12](#), para 44.

⁴ Richtsnoer 2 van de richtsnoeren van het Comité van ministers van de Raad van Europa over kindvriendelijke justitie, aangenomen op 17 november 2010.

⁵ IVRK Algemene Commentaar Nr. 24 over het Recht van Kinderen in het jeugdrecht, [CRC/C/GC/24](#), para 18. Raad van Europa, *How to Convey Child Friendly Information to Children in Migration*, 2018, p. 12, beschikbaar op: <https://rm.coe.int/how-to-convey-child-friendly-information-to-children-in-migration-a-ha/1680902f91>.

migrantenkind betrokken is, met inbegrip van procedures die betrekking hebben op de toepassing van alternatieven voor detentie.

Wanneer autoriteiten beslissen over de toepassing van detentie of andere zorgregelingen / alternatieven voor detentie, moeten zij:

- van mening zijn dat detentie nooit in het belang van het kind is;
- de keuze van de maatregelen die in de plaats van detentiemaatregelen moeten worden toegepast, moet eveneens worden ingegeven door het beginsel van het hogere belang.

Bij de beoordeling moet met een **aantal elementen rekening worden** gehouden

a) de **identiteit en de leeftijd** van het kind (in het bijzonder met betrekking tot niet-begeleide kinderen)

EASO, Praktische Gids voor Leeftijdsbepaling, 2018

“Voorafgaand aan de behandeling van het verzoek om internationale bescherming moet het kind alle relevante informatie ontvangen op een kindvriendelijke manier en in een taal die het kan begrijpen. Alvorens tot de beoordeling over te gaan, moet worden nagegaan of het kind de informatie begrijpt. Deze informatie moet kosteloos worden verstrekt en de vragen van de aanvrager of de voogd/vertegenwoordiger moeten worden beantwoord. Het is van cruciaal belang ervoor te zorgen dat de aanvrager de procedure, het doel en de gevolgen ervan begrijpt (d.w.z. dat hij of zij het met eigen woorden kan uitleggen). Sommige aanvragers durven misschien geen vragen te stellen vanwege hun leeftijd, culturele achtergrond of psychologische toestand. Het gebruik van kindvriendelijk materiaal of van materiaal dat is aangepast aan de specifieke behoeften van de betrokkene kan nuttig zijn om de aanvrager te helpen het proces te begrijpen; in de praktijk zijn de vaardigheden en de empathische en ondersteunende houding van de persoon die de informatie verstrekt echter van het grootste belang voor een succesvol resultaat. De informatie moet tijdens de procedure systematisch worden verstrekt en het bewijs van deze informatieverstrekking moet worden gedocumenteerd (wanneer de informatie werd verstrekt, door wie, enz.). De informatie moet ten minste de volgende inhoud omvatten:

- er zijn twijfels over de leeftijd en de redenen voor deze twijfels;
- de mogelijkheid dat de leeftijd wordt geschat aan de hand van een leeftijdsbepaling, die een medisch onderzoek kan omvatten indien de aanvrager daarmee instemt;
- informatie over de methode en over het proces (wat de gebruikte methoden zijn, waarom aan deze specifieke methoden de voorkeur wordt gegeven, de nauwkeurigheid en indringendheid van de methode, het effect dat de specifieke methode kan hebben, enz.);
- twijfels en bezwaren moeten worden weggenomen, de systematische verstrekking van informatie en een goed begrip van het proces en de doeleinden ervan zijn van essentieel belang om het verkrijgen van toestemming te vergemakkelijken;
- de rechten en plichten die aan het proces zijn verbonden (de gevolgen mogen niet te nadelig zijn, anders zouden zij de instemming van de aanvrager vertekenen);
- het recht op weigering om een medisch onderzoek te ondergaan en de gevolgen daarvan;
- de mogelijkheid om de resultaten van de leeftijdsbepaling aan te vechten;
- de volgende te ondernemen stappen”.⁶

b) **Gezondheidstoestanden** en/of fysieke of psychische kwetsbaarheid of ziekte die een ernstig risico voor de gezondheid of het welzijn zouden vormen als een persoon in hechtenis zou worden genomen. **Kwetsbaarheden zijn misschien niet onmiddellijk zichtbaar**, dus de achtergrond en voorgeschiedenis van het kind moeten worden beoordeeld door middel van gevoelige en respectvolle vragen.

c) Sociale geschiedenis van het kind, redenen voor migratie en **risico's in geval van terugkeer**, om het risico op schending van het non-refoulementbeginsel en de gronden voor het indienen van een asielverzoek te beoordelen.

UNHCR, Richtlijnen en Procedures over het omgaan met Niet-begeleide Asielzoekende Kinderen, 1997:

Eerste interviews. De eerste gesprekken met niet-begeleide kinderen om hun persoonsgegevens en sociale voorgeschiedenis te verzamelen, moeten onmiddellijk na aankomst en op een aan hun leeftijd aangepaste manier worden gevoerd. De informatie moet periodiek worden bijgewerkt. Dit is van essentieel belang om later de status van het kind te kunnen bepalen en duurzame oplossin-

⁶ Het Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken (EASO) is een EU-agentschap dat de EU ondersteunt op het gebied van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel. Deze publicatie is bedoeld als leidraad voor de EU-lidstaten bij het afwegen van de belangen van het kind bij de beoordeling van de noodzaak van het leeftijdsonderzoek, maar ook bij het opstellen en uitvoeren van een leeftijdsonderzoek volgens een holistische en multidisciplinaire benadering, met bijzondere aandacht voor de behoeften en omstandigheden van de betrokkene.

gen te bevorderen. Naast de algemene biogegevens van het kind is het wenselijk dat de volgende aanvullende informatie wordt geregistreerd:

- a) a) Familiegegevens (in het land van herkomst en elders)
- b) Informatie over niet-familieleden die belangrijk zijn voor het kind
- c) Omstandigheden waarin het kind werd gevonden/geïdentificeerd
- d) Informatie over de scheiding van het kind van het gezin
- e) Informatie over het leven van het kind voor en na de scheiding
- f) De fysieke gesteldheid van het kind gezondheid en medische voorgeschiedenis
- g) Opleidingsachtergrond (formeel en informeel)
- h) Huidige zorgregelingen
- i) Wensen en plannen van het kind voor de toekomst
- j) Voorlopige beoordeling van de mentale en emotionele ontwikkeling en rijpheid van het kind
- k) Leeftijdsbepaling

UNHCR, General Guidelines on How to Interview Children Seeking Asylum, 1995 [...]

- Children who are old enough to understand what is meant by refugee status determination should be informed about the procedure. This includes advising them of where they stand in the process and what decisions have been taken.
- As uncertainty can lead to unnecessary anxiety and worry, keeping the refugee child accurately informed is important not only to help him or her dispel rumours, but also to assist the minor to understand the consequences of the process and form realistic expectations
- If an unaccompanied minor arrives as part of a large-scale influx in respect of which a prima facie group determination of refugee status has been made, each child in the group should automatically receive refugee status
- The importance of giving truthful information and being as accurate as possible needs to be stressed to the child applicant, and it should also be emphasized that there is no 'right' or 'wrong' answer to the questions being asked [...]
- Use simpler language and spend more time establishing rapport with the child and developing a trusting relationship. The child should be encouraged to ask questions throughout the interview. [...]
- The interviewer must be prepared to recognize when the child's limits have been reached. Take a break or postpone an interview if there are persistent signs of anxiety
- The interview should be concluded with a discussion about more normal present-day events which restore a sense of security. The child will need time after the interview to restore his or her coping abilities (e.g. interviews should not be conducted before the child is likely to be going to bed, and preferably they should not be held during school hours)

d) Aanwijzingen dat het kind het **slachtoffer** is **van mensenhandel**.

CoE, Hoe kindvriendelijke informatie over te brengen aan kinderen in migratie. Een Handboek voor Professionelen in de Frontlinie, 2018, 2018, p.33:

Slachtoffers van mensenhandel

Een minderjarig slachtoffer van mensenhandel kan zich onverwacht gedragen omdat hij bang is voor de mensenhandelaar. Hierdoor kunnen ze minder kwetsbaar overkomen als je ze voor het eerst ontmoet.

Houd rekening met de gevolgen van de situatie van het kind voor de informatie die u moet verstrekken en de gevolgen voor de ontvangst van de informatie (misschien nemen ze uw advies niet aan omdat ze slachtoffer van mensenhandel zijn).

Bedenk welke informatie nuttig kan zijn als zij in de toekomst willen ontsnappen (vertel hen wat mensenhandel is, welke bescherming beschikbaar is, etc.) om hen in staat te stellen in de toekomst aan hun positie te ontsnappen.

Illustreer door te praten over een fictieve situatie of een indirecte situatie; gebruik indirecte taal en vragen om het kind te helpen zich minder slachtoffer te voelen.

e) Ernstige risico's van schending van verplichtingen onder de internationale mensenrechtenwetgeving, in het bijzonder uit hoofde van het EVRM, het IVBPR, het Verdrag tegen Foltering en/of het IVRK of andere mensenrechtenverdragsverplichtingen, waardoor het passend zou zijn **een verzoek in kort geding in te dienen bij het EHRM op grond van Artikel 39** van het Europees Hof, of een verzoek in kort geding in te dienen bij het VN-Mensenrechtencomité of het Comité inzake de rechten van het kind of een ander VN-verdragsorgaan.

Het verhoor moet worden afgenomen **door professioneel gekwalificeerde en gespecialiseerde functionarissen**, die beschikken over de nodige kennis van psychologisch, emotioneel en fysiek gedrag van kinderen. **Grenswachten en politieambtenaren moeten altijd worden begeleid door gekwalificeerde ambtenaren.**

Naast het verzamelen van alle relevante informatie, moet de mededeling er ook op gericht zijn **kinderen te informeren over hun rechten**.⁷ Deze moeten onder meer betrekking hebben op het recht om asiel aan te vragen en op procedurele rechten, **waaronder het recht van het kind om te worden gehoord en zijn eigen mening te geven tijdens de procedure**.⁸

Met de bovengenoemde elementen moet **onmiddellijk bij aankomst van het kind aan de grens, alsook tijdens de daaropvolgende procedures, rekening worden gehouden**. Kinderen moeten bij aankomst toegang hebben tot informatie, juridische bijstand, opgeleide tolken en begeleiders. Indien de opgesomde elementen (leeftijd, persoonlijke geschiedenis met inbegrip van de redenen om een vorm van bescherming te erkennen, gezondheidstoestand, kwetsbaarheid, indicatoren van mensenhandel) bij aankomst niet aan bod zijn gekomen, moeten de personen die in de daaropvolgende procedures met het kind te maken krijgen (voogd, advocaat, rechter, administratieve ambtenaren), zich bewust zijn van deze elementen en deze op passende wijze aan de orde stellen.

Kinderen in detentie / onderworpen aan dwangmaatregelen

Hoewel administratieve detentie voor minderjarige migranten nooit mag worden toegepast omdat dit onverenigbaar is met het beginsel van het belang van het kind, is het in de praktijk mogelijk dat autoriteiten en professionelen betrokken zijn bij de communicatie met kinderen in detentie of wanneer hun ouders aan alternatieve dwangmaatregelen worden onderworpen.

In dergelijke gevallen moet men hetvolgende in gedachten houden:

- het kind heeft geen strafbaar feit gepleegd en **het mag niet als crimineel worden aange-merkt of met strafrechtelijke gevolgen worden behandeld. De betrokkene moet in kennis worden gesteld van de redenen van de hechtenis/dwangmaatregelen (artikel 5, lid 1, EVRM)**
- het kind **heeft het recht te worden bijgestaan** door zijn wettelijke voogd en door een advocaat
- indien het gaat om een niet-begeleid kind, heeft het het recht om in een veilige ruimte te worden ondergebracht, zonder contact met niet-verwante en onbekende volwassenen
- het kind heeft, indien het vergezeld wordt, het recht om bij zijn (uitgebreide) familie te blijven in een ruimte die voorbehouden is aan families
- het kind **heeft het recht om een klacht in te dienen** tegen de maatregel en om een verzoek in te dienen voor een minder dwingende maatregel (artikel 5, lid 4 EVRM)

III. Hoe communiceren met een kind: praktische tips en voorbeelden

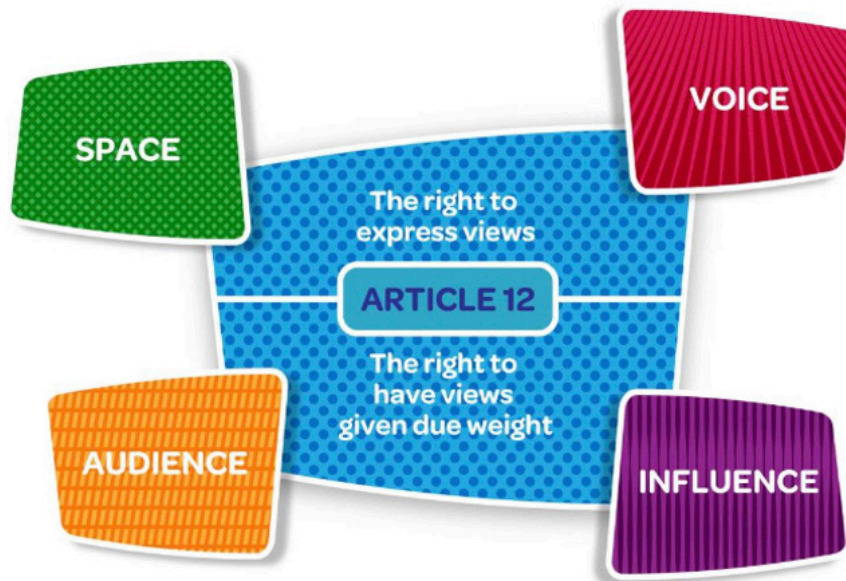
De onderstaande praktische tips zijn een nuttig instrument om de communicatie met een migrantenkind in een procedure in verband met detentie of alternatieven voor detentie aan te pakken.

Het model is gebaseerd op vier elementen - publiek, stem, ruimte en invloed - die het participatiemodel weerspiegelen dat door de Ierse nationale strategie inzake kinderopparticipatie in de besluitvorming is ontwikkeld als een manier om het recht om gehoord te worden volgens artikel 12 van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) te conceptualiseren.

Het "participatiemodel" vereist dat kinderen een veilige omgeving wordt geboden waarin zij kunnen worden gehoord en hun mening kunnen uiten en dat ervoor wordt gezorgd dat hun meningen en ervaringen serieus worden genomen bij de overweging van besluiten of maatregelen van overheidsinstanties.

⁷ Raad van Europa, *Hoe kindvriendelijke informatie over te brengen aan kinderen in migratie, Een Handboek voor Professionelen in de Frontlinie*, 2018.

⁸ Verdrag inzake de Rechten van het Kind (CRC), artikel 12; EU-Handvest, artikel 24, lid 1.

This model provides a way of conceptualising Article 12 of the UNCRC which is intended to focus educational decision-makers on the distinct, albeit interrelated, elements of the provision. The four elements have a rational chronological order:

- **SPACE:** Children must be given safe, inclusive opportunities to form and express their view
- **VOICE:** Children must be facilitated to express their view
- **AUDIENCE:** The view must be listened to.
- **INFLUENCE:** The view must be acted upon, as appropriate.

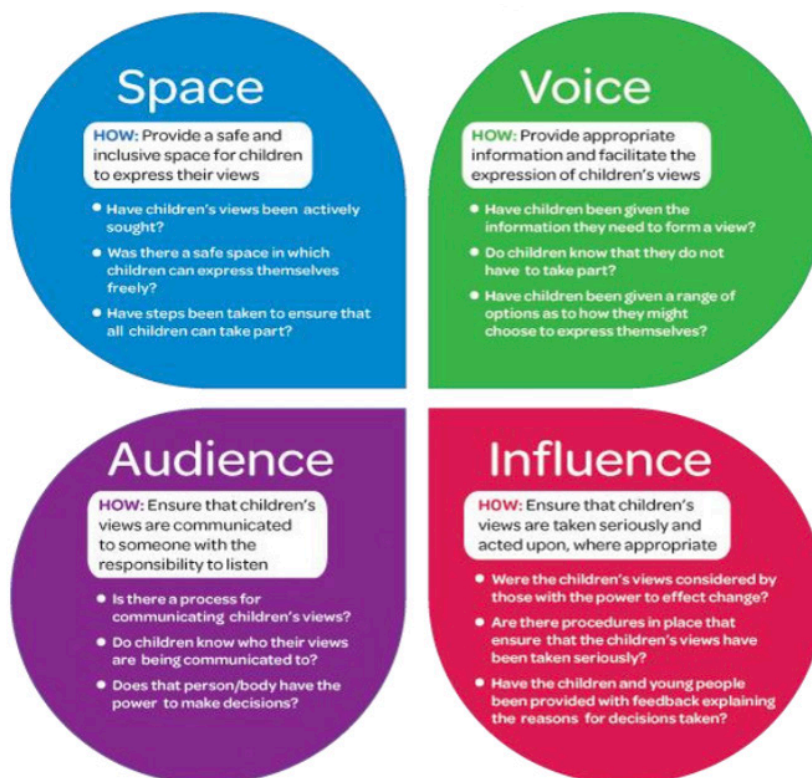

Figure 2 Lundy's Voice Model Checklist for Participation as included in Ireland's National Strategy on Children and Young People's Participation in Decision-Making 2015-2020⁶

3.1. Zorg voor de aanwezigheid van een betrouwbare tolk

Kinderen moeten de gelegenheid krijgen **om te communiceren in een taal die zij begrijpen en gemakkelijk spreken**. Alle informatie moet worden vertaald en alle gesprekken moeten plaatsvinden in aanwezigheid van een tolk.⁹

CoE, Hoe kindvriendelijke informatie over te brengen aan kinderen in migratie. Een Handboek voor Professionelen in de Frontlinie, 2018, p.19:

Praktische tips om vertrouwen op te bouwen met tolken:

1. Ga na of het kind en de tolk elkaar begrijpen.
2. Begin met uit te leggen wie u bent en wat de taak van de tolk is.
3. Zorg ervoor dat het kind begrijpt dat de tolk hem niet mag veroordelen of andere leden van hun gemeenschap over de details van het gesprek vertellen.
4. Geef het kind de keuze over het geslacht van de tolk

- Bij alle communicatie met migrantenkinderen is **het van cruciaal belang dat er een tolk of een cultureel bemiddelaar aanwezig is die de primaire taal van het kind spreekt**, zelfs wanneer het kind in staat is te communiceren in de taal van het land van aankomst. De gesprekken in verband met de leeftijdsbepaling en de toepassing van een dwangmaatregel kunnen een grote bron van stress zijn voor het kind: **als kinderen in hun moedertaal kunnen communiceren, voelen zij zich meer op hun gemak** en zijn zij minder bang, vooral wanneer zij traumatische ervaringen moeten reconstrueren.

3.2 Aandacht hebben voor de rol van een culturele bemiddelaar

Een culturele bemiddelaar kan een belangrijke rol spelen, omdat de belemmeringen vaak niet alleen van taalkundige, maar ook van culturele aard zijn. **Culturele bemiddelaars kunnen uiterst belangrijk zijn om communicatiebarrières te overwinnen**, aangezien het voor het migrantenkind moeilijk kan zijn om specifieke aspecten van de procedure te begrijpen als het niet vertrouwd is met de culturele achtergrond van het land van aankomst en opvang. Tegelijkertijd kan het nodig zijn dat de interviewer zich het standpunt van het kind eigen maakt en culturele vooroordelen over het land van aankomst overwint, en dit is alleen mogelijk via culturele bemiddeling.

Een bemiddelaar is ook van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat de minderjarige volledig begrijpt wat zijn rechten zijn en hoe hij deze kan uitoefenen (zonder dat hij in de plaats kan treden van een advocaat, en juridische bijstand moet in ieder geval beschikbaar worden gesteld). Zo moet bijvoorbeeld worden nagegaan in welke mate de culturele context van het kind van invloed zal zijn op zijn vermogen om zich in te leven in het concept van juridisch advies en het concept van advies dat gratis is op de plaats waar het wordt verstrekt (met inbegrip van de mate waarin een kind kan geloven dat gratis advies waarschijnlijk van slechte kwaliteit zal zijn).¹⁰

3.3. Maak de nodige aanpassingen op basis van het geslacht van het kind

Bij de communicatie met kinderen moeten alle actoren ervoor zorgen dat het kind gendergerichte informatie krijgt. De communicatie kan gebaseerd zijn op verschillende methoden, afhankelijk van het geslacht van de persoon, en de rol van het kind - bijvoorbeeld binnen hun familie of gemeenschap - kan veranderen afhankelijk van hun geslacht. Professionelen kunnen tot de conclusie komen dat zij met meisjes en jongens volgens verschillende methoden moeten communiceren, afhankelijk van hun leeftijd en cultuur en de inhoud van de informatie.¹¹

3.4. Kenmerken van de ondervragers

De ondervragers moeten zich bewust zijn van hun gedrag, aanpak en manier van ondervragen tijdens de gerechtelijke en buitengerechtelijke procedure. De ondervrager moet ernaar streven **een relatie met het kind te ontwikkelen die is gebaseerd op vertrouwen en respect**. Het is belangrijk dat het kind de rol van elke spreker begrijpt, ook die van politie- of grensbeambte, rechter, advocaat, voogd; en dat de rollen niet worden verward.

⁹ Coram Children's Legal Centre, Londen. "De rechten van het kind ontsluiten: Versterking van de capaciteit van professionelen in de EU om de rechten van kwetsbare kinderen te eerbiedigen" materiaal beschikbaar op: <https://www.ucc.ie/en/childlawclinic/ourwork/fullstory-715703-en.html>.

¹⁰ CoE, *Hoe kindvriendelijke informatie over te brengen aan kinderen in migratie. Een Handboek voor Professionelen in de Frontlinie*, 2018, p.101.

¹¹ CoE, *Hoe kindvriendelijke informatie over te brengen aan kinderen in migratie. Een Handboek voor Professionelen in de Frontlinie*, 2018, p. 20.

Relatie met het kind en opbouw van vertrouwen - Voorbeelden van goede praktijken (ECRE)¹²

In **Spanje** merkte een juridisch adviseur van een NGO op dat hij de duur van de bijeenkomst en de inhoud ervan aanpast aan de stemming en de situatie van het kind. Hij probeert meerdere bijeenkomsten te organiseren als dat nodig is om vertrouwen op te bouwen en informatie te verstrekken. Andere juridische adviseurs van NGO's merkten op dat zij proberen de bijeenkomsten aan te passen aan het volwassenheidsniveau van het kind.

Een in het **VK** geïnterviewde juridisch adviseur gaf aan dat een goede adviseur zou proberen het kind tot vijf keer toe te ontmoeten om een verklaring af te nemen, zodat er tijd is om een band met het kind op te bouwen en vertrouwen te wekken. Juridische adviseurs verklaarden dat zij proberen de bijeenkomsten met kinderen tot twee uur te beperken. Een adviseur vermeldde ook dat het als een goede gewoonte wordt beschouwd dat een advocaat het kind ontmoet en de zaak met hem bespreekt ter voorbereiding van een zitting in hoger beroep. Toch voegde de adviseur eraan toe dat dit in de praktijk niet vaak gebeurt.

In Linz, **Oostenrijk**, wordt gewoonlijk ongeveer twee weken na aankomst in de jeugdzorginstelling een eerste bijeenkomst gehouden met het kind, waarbij de taak van de juridisch adviseur en de asielprocedure worden besproken. Het belangrijkste doel van het eerste gesprek is een band met het kind op te bouwen en vertrouwen te wekken. De kinderen krijgen de contactgegevens van hun juridische adviseurs en worden aangemoedigd om op elk moment, binnen de kantooruren, contact op te nemen met de adviseurs. Afspraken worden op flexibele wijze gemaakt, soms de volgende dag indien nodig. Ook in Wenen kunnen niet-begeleide kinderen verzoeken om extra ontmoetingen met hun juridisch adviseur ter voorbereiding van het gesprek met het asielagentschap. Alle ondervraagde juridische adviseurs verklaarden dat zij de bijeenkomsten en hun communicatiemethode aanpassen aan het individuele kind dat zij vertegenwoordigen.

Eén juridisch adviseur die gespecialiseerd is in niet-begeleide kinderzaken, in **België**, vermeldde dat zij in een asielprocedure het kind vier tot zes keer zou ontmoeten als de zaak in beroep gaat, maar dat zij ook extra ontmoetingen zou regelen als dat nodig was in verband met een leeftijdsbeoordeling, nieuwe informatie of in geval van veranderingen in de situatie van het kind.

Nuttige eigenschappen van een interviewer¹³

- > De tijd nemen om een relatie met het kind op te bouwen;
- > Luisteren naar het kind en de dialoog aangaan;
- > De eigenheid van het kind respecteren, zich bewust zijn van zijn leeftijd en culturele achtergrond;
- > Ervan bewust zijn dat sommige kinderen een advocaat kunnen zien als een volwassene die hen kan beschermen in plaats van gewoon als een advocaat;
- > Zich ervan bewust zijn dat in geval van verwaarlozing of misbruik, sommige kinderen er meer belang bij kunnen hebben dat hun advocaat hen beschermt tegen toekomstige verwaarlozing of misbruik, dan dat hij deze informatie vertrouwelijk houdt;
- > Een vriendelijke, geruststellende en vriendelijke toon hebben;
- > Erkennen dat kinderen niet in staat zullen zijn getuigenis af te leggen met dezelfde precisie als volwassenen;
- > De nodige aandacht aan non-verbale communicatie besteden;
- > Niet aandringen op specifieke informatie van het kind als het zich ongemakkelijk voelt, maar proberen de situatie te begrijpen door het kind te vragen zijn gevoelens te beschrijven

Nadelige eigenschappen in een interviewer/advocaat:

- > Voortdurend afwezig of gehaast zijn;
- > Een manier van doen die onvriendelijk en onverschillig is en het vertrouwen niet bevordert;
- > Het gebruik van een enge interviewtechniek die de ervaring van een kind niet in zijn context plaatst, houdt rekening met andere overwegingen die op het kind van invloed zijn;

Listening: methods to use to show we are listening

- > **Non-verbaal:** knikken, gezichtsuitdrukking, oogcontact, algehele lichaamstaal

¹² Recht op recht: Kwaliteitsvolle rechtsbijstand voor niet-begeleide kinderen, vergelijkend verslag, ECRE 2014, blz. 72 http://www.asylumlawdatabase.eu/sites/www.asylumlawdatabase.eu/files/aldfiles/ECRE%20Comparative_Report_Right_to_Justice.pdf

¹³ De kenmerken zijn ontleend aan de studie van Chaplan, Janet A., maart 1996. "Perspectieven van jongeren op de ethiek van advocaten: Een Verslag van Zeven Interviews." Fordham Law Review 64(1763). De auteur van de studie is lid van de Task Force on Children van de American Bar Association Section of Litigation, en heeft eerder gewerkt als voogd bij Lawyers For Children, Inc. In deze studie verkende zij de deelname van cliënten zonder machtspositie aan gerechtelijke processen in het licht van de rechtsethiek en als onderdeel van de studie nam zij een aantal interviews af met kinderen die een concreet beeld kunnen geven van hoe zij hun contact met hun advocaat ervaren.

- > **Verbaal:** positieve geluiden, toon van de stem, open en gesloten vragen, parafraseren, samenvatten, terugkoppelen

3.5. Alternatieve communicatiemethoden en creatieve communicatie-instrumenten

Waar mogelijk moet gebruik worden gemaakt van alternatieve en creatieve communicatiemethoden, met de steun van ervaren deskundigen.

Voorbeelden van alternatieve communicatiemethoden

- > Tekens en Symbolen
- > Makaton-tekens en -symbolen (internationaal erkende handtekens) www.makaton.org
- > Beeldcommunicatiesystemen: www.pecs-unitedkingdom.com

Creatieve communicatie-instrumenten

- > Aan kinderen kan worden gevraagd om rollenspelen te kiezen, zoals mensen, knopen of stenen om zichzelf, familieleden, huisdieren, professionelen voor te stellen. Met behulp daarvan kan het kind worden gevraagd wie belangrijk voor hem is, hoe dichtbij of veraf hij wil dat mensen en andere kinderen zijn, om gebeurtenissen uit het verleden of het heden na te spelen.
- > Kinderen kunnen vaak door middel van spelmaterialiaal communiceren over zaken die zij verbaal niet kunnen of willen uitdrukken. Kinderen kunnen bijvoorbeeld familie- en schoolplaten tekenen, modellen maken of "gevoelensmaskers" maken;
- > Poppen en/of een knuffel kunnen worden gebruikt om met een klein kind te praten over wat het denkt of voelt. Kinderen kunnen deze ook zelf gebruiken om gebeurtenissen na te spelen of actuele gevoelens uit te leggen.
- > Speelobjecten kunnen ook helpen om een kind af te leiden en het zich op zijn gemak te laten voelen;
- > Verhalen, rijmpjes en gedichten: de kinderen kunnen papier of stiften gebruiken om hun eigen verhalen te maken. Ze kunnen gedichten of rijmpjes schrijven over hun gevoelens. Ze kunnen verhalenboeken krijgen over specifieke onderwerpen wanneer ze dingen uitleggen aan jonge kinderen, over oorlog, migratie, dood, pleegzorg en andere zaken;
- > Visuele hulpmiddelen: kaarten met foto's van thuis, school, speciale gebeurtenissen (verjaardag, vakantie) blijde, droevige, boze gezichten om gevoelens uit te drukken;
- > IT-apparatuur: kinderen en jongeren kunnen tablets en computers gebruiken om hun eigen informatie te maken en aan professionelen te presenteren over zaken die hen aangaan.

3.6. Kindvriendelijke communicatie: taal en methoden

Bij het ondervragen van kinderen moeten specifieke praktische ondervragingsmethoden worden gevolgd om het kind op zijn gemak te stellen en de stress van de situatie te verminderen. De interviewers moeten zich bewust zijn van de woordkeuze en van de manier van vragen stellen.

- > Leg uit dat **het goed is dat het kind zegt "Ik weet het niet" of "Ik weet het niet meer"** in plaats van zich verplicht te voelen een antwoord te geven;
- > Geef kinderen **de tijd om te reageren** zonder urgentie te tonen;
- > **Gebruik eenvoudige taal**, vermijd technische termen en jargon die kinderen waarschijnlijk niet begrijpen en verander het taalgebruik naar gelang van de leeftijd en de rijpheid van het kind;
- > Stel **één vraag per keer** en vermijd meerdere bijzinnen in zinnen;
- > Vermijd meervoudige vragen binnen vragen, leidende vragen en dubbele ontkenningen;
- > **Herhaal dezelfde vraag niet steeds**, want dat kan het kind in verwarring brengen en het laten denken dat het fouten maakt;
- > Gebruik geen agressieve, confronterende of vernederende taal;
- > Vermijd het gebruik van vragen die vergelijkende oordelen inhouden, aangezien kinderen deze moeilijk kunnen vinden of er een verschillende perceptie van hebben (d.w.z. groot, klein, snel, langzaam);
- > Wees gevoelig voor taal die het kind moeilijk kan uitspreken (bv. seksueel getint taalgebruik of taalgebruik over lichaamsdelen);
- > Wees voorzichtig met gevoelige onderwerpen, bv. traumatische ervaringen, informatie over hun ouders;
- > Maak geen veronderstellingen: als een veronderstelling in je opkomt, vraag het kind dan om je idee en begrip van de situatie te bevestigen;
- > Controleer de participatie van het kind en **stel extra pauzes voor als het kind angstig of moe is**;
- > Erkennen dat het nodig kan zijn om "via" een ondersteuner te spreken, zoals een voogd, ouder, familielid of goede vriend.

A. Communicatie en vraagstelling: voorbeeld van een goede praktijk¹⁴

- Geïnterviewd: 12 jaar oude Indiase jongen
- Interviewer: Ambtenaar van de Administratieve Autoriteit die belast is met het nemen van een beslissing over het verzoek om internationale bescherming
- Aanwezig bij het verhoor: Punjabi tolk, zijn voogd en zijn advocaat
- Het interview begon om 8.50 uur en eindigde om 10.15 uur.

V: Goedemorgen, **ik wil graag beginnen met na te gaan of de communicatie in orde is.** We spreken nu in het Punjabi. Kan je bevestigen dat dit de taal is die je wil spreken tijdens het interview?

A: Ja, dat is zo.

V: **Kan je bevestigen dat je de tolk goed begrijpt en dat je je bij haar op je gemak voelt?** Zo niet, zijn er verschillen in accent en woordenschat die een probleem kunnen vormen bij het verstaan?

A: We begrijpen elkaar perfect

[Hij krijgt een korte en vereenvoudigde kennisgeving, aangepast aan zijn persoonlijk profiel en zijn rijpheidsniveau].

V: **Heb je begrepen wat ik je heb uitgelegd?**

A: Ja.

V: **Wilt je mij een paar vragen stellen voordat we met ons gesprek beginnen?**

A: Nee.

V: Als je later een vraag hebt, stel ze me dan alsjeblieft.

A: Ok.

V: **Nu zal ik wat vragen stellen om je wat beter te leren kennen...** vragen over waar je woonde, je familie, school of dergelijke dingen om de eerste informatie te krijgen over je persoonlijke situatie voor je vertrek uit India. Dus, laten we beginnen! Kan je mij precies vertellen waar je geboren bent?

A: [...]

V: Heb je altijd op dezelfde plek gewoond?

A: Ja.

V: Kan je mij alsjeblieft vertellen hoe je huis was?

A: In mijn huis, daar woonden ik, mijn vader, mijn zus...

V: En je mama?

A: Nee. Ze werkte in [...]

V: Kan je mij je huis in [onverstaanbaar] beschrijven?

A: Er waren 2 verdiepingen en wij woonden boven, in een driekamerwoning. We hadden een keuken, een woonkamer en een kamer om allemaal samen te slapen. [...]

V: Wat deed je vader voor werk?

A: Hij verkocht fruit en andere dingen.

Had hij een winkel?

A: Soms schilderde hij ook huizen.

V: En je moeder?

A: Ze werkte eerst voor een bank en toen veranderde ze van baan, maar ik weet niet welke.

[...]

Over school gesproken, kun je mij daar even over vertellen?

A: De naam was [...], het was een katholieke school en ik zat in het vierde jaar van de lagere school.

V: Waren de leraren priesters of nonnen?

A: Ja.

V: Waren ze goed en aardig?

A: Niet echt.

V: Waarom heb je op deze manier geantwoord?

A: Want als ik fouten maakte sloegen ze me in elkaar.

V: Op welke manier?

A: Ze gebruikten een stok.

V: Gebeurde dit vaak?

A: Ja.

V: Zijn je broer en zus ouder of jonger dan jij?

A: Ouder. Mijn zus is bijna 17, mijn broer 14.

[...]

V: Dus, jij en je ouders zijn katholiek, nietwaar?

A: Ja.

V: Herinner je je waarom je familie besloot India te verlaten?

A: We hebben een schuld. Soms kwam iemand om geld vragen. Maar dat hadden we niet, want

¹⁴ Het transcript van het interview is een uittreksel van een interview dat werd afgenomen door de administratieve autoriteit die bevoegd is voor de behandeling van asiolverzoeken in een van de Lid-Staten die aan het CADRE-project deelnemen. Het voorbeeld is dus ontleend aan een echt geval.

in India betalen ze niet zo veel.
V: Dus, er was een persoon die je kwam storen?
A: Niet slechts één. Velen; [...]
V: Je vertelde me over de avontuurlijke reis die je hier bracht. Nu wil ik je enkele vragen stellen over jullie leven in India. Allereerst, vertel me, had je een betere relatie met je moeder of je vader?
A: Mijn moeder...
V: Een beetje minder met je vader?
A: Zo zo.
V: Waarom?
A: Mijn vader was dronken en als we fouten maakten sloeg hij ons in elkaar. Mama verdedigde ons.
V: Dit is altijd zo gebeurd? Is er iets gebeurd waardoor hij boos werd?
A: Toen we nog kleine kinderen waren gebeurde dit niet.
V: Weet je of iets hem kwaad maakte?
A: Ik weet het niet.
V: Hoe ging het tussen je moeder en je vader? Konden ze goed met elkaar opschieten?
A: Niet zo goed.
V: Waarom? Wil je het ons beter uitleggen?
A: Omdat mijn moeder een mannelijke vriend had om voor te werken en mijn vader en een vrouwelijke vriend, maar ze deed niets.
[...]
Vraag: Deze vraag komt je misschien vreemd voor: als je je om voorstelt terug te gaan naar India, hoe zou dat volgens jou zijn? Zou je het leuk vinden?
A: Er is nu niemand.
V: Als het mogelijk zou zijn om terug te gaan met je hele familie, zou je dat leuk vinden?
A: Nee. We moeten nog steeds geld teruggeven. We hebben nog steeds een schuld
V: Ben je bang voor deze mensen?
A: Ja.
V: Zou je je vader nog eens willen ontmoeten?
A: Ik kan niet terug naar India.
V: En wat als dit in Frankrijk gebeurt, bijvoorbeeld?
A: Ik zou graag bij mijn familie blijven.
[...]

Enkele van de elementen die het bovenstaande interview tot een goed voorbeeld maken en die in overeenstemming zijn met de hier gegeven tips zijn:

- > Korte en eenvoudige vragen, passend bij de leeftijd van het kind
- > Blijk van belangstelling voor de deelname en bijdrage van het kind
- > Niet aandringen op details die het kind kunnen storen
- > Aandacht voor de emoties en reacties van het kind tijdens het interview
- > De beknoptheid van het interview (slechts één uur en 25 minuten, inclusief pauzes)

B. Communicatie en ondervraging: voorbeeld van slechte praktijken¹⁵

- Geïnterviewd: 18 jaar oude Gambiaanse jongen wiens procedure begon toen hij nog een kind was. Hij werd enkele maanden voor het interview 18 en diende als kind een politiek asielvzoek in, zodat hij als een kind had moeten worden behandeld, aangezien de vertraging van de internationale beschermingsprocedure niet van hem afhing.
- Interviewer: Ambtenaar van de Administratieve Autoriteit die belast is met het nemen van een beslissing over het verzoek om internationale bescherming
- Aanwezig bij het verhoor: Poular tolk, zijn voogd en zijn advocaat.
- Het interview vond plaats in twee dagen. Op de eerste dag begon het om 10.00 uur en eindigde om 18.40 uur. Op de tweede dag begon het om 10.30 uur en eindigde het om 13.50 uur. **In totaal duurde het ongeveer 11 uur, met een uur en 30 minuten voor de pauzes.**

"[...]"

V: Nu zal ik je enkele vragen stellen om beter te begrijpen waar je gewoond hebt, over je familie, je werk enz. en om de eerste informatie te krijgen over je persoonlijke situatie voordat je besluit je land te verlaten. Waar bent je geboren?
A: In Farafenni, dicht bij de Senegalese grens.
V: Heb je daar altijd gewoond?
A: Ja.
V: Dus je plaats van herkomst is Gambia. Heb je de Gambiaanse nationaliteit?
A: Ja, want ik ben daar geboren en opgegroeid. Misschien had ik een geboorteakte, maar die heb ik nooit gezien.

¹⁵ Het transcript van het interview is een uittreksel van een interview dat werd afgenomen door de administratieve autoriteit die bevoegd is voor de behandeling van asielvzoeken in een van de Lid-Staten die aan het CADRE-project deelnemen. Het voorbeeld is dus ontleend aan een echt geval.

- V: Zijn er andere landen waar je staatsburger zou kunnen zijn of hebt je om familiale of persoonlijke redenen een bijzondere band met sommige andere landen?
- A: Mijn ouders kwamen beiden uit Guinee.
- V: Ben je in Gambia naar school geweest?
- A: Ja, ik ben 8 jaar naar school geweest.
- V: Heb je in Gambia gewerkt?
- A: Nee, nooit.
- V: Vertel me over je familie.
- A: Ik herinner me niet veel dingen over mijn ouders, want zij stierven toen ik nog een klein kind was. Ik woonde bij mijn zus en bij mijn oom (de broer van mijn moeder). Vroeger woonden mijn zus en ik bij mijn moeder, maar toen stierf zij en verhuisden we naar het huis van onze oom. Mijn zus (zij was ouder dan ik) vertelde me dat mijn vader als eerste was gestorven, en mijn moeder pas na korte tijd. Ik weet ook niet meer wanneer we naar het huis van onze oom verhuisden, maar mijn zus vertelde me dat hij trouwde toen ik 4 of 5 jaar oud was, en dat we daar al waren. Mijn zus besloot dat we naar hem moesten verhuizen na de dood van mijn moeder. Ik ben niet getrouwd en ik heb geen kinderen.
- V: Heb je contact gehouden met je familie in Gambia?
- A: De meesten van hen zijn in Guinee. Ik ben er nooit geweest en ik heb ze nooit ontmoet. Ik luister naar niemand, behalve naar een paar vrienden die in Gambia wonen, via de mobiele telefoon. Mijn zus stierf in Libië, waar we samen aankwamen. Sinds ik mijn land verlaten heb, heb ik nooit meer met mijn oom gesproken.
- V: Ben je van een bepaalde etnische groep, stam, clan of kaste?
- A: Ik ben Peul.
- V: Spreek je naast het Pools nog andere talen?
- A: Wolof, beter dan Poular. Ik versta ook een beetje Mandinka en Engels. Ik ben Italiaans aan het leren. Ik versta je goed als je tegen me praat.
- V: Heb je een religie?
- A: Ik ben Moslim.
- V: Nu zal ik je vragen vrijuit te spreken over de redenen waarom je je land hebt verlaten. Ik zal proberen je niet te onderbreken, behalve dat dit nodig zal zijn om je verhaal beter te begrijpen. Waarom heb je je land verlaten?
- A: Na de dood van mijn moeder, verhuisden mijn zus en ik naar het huis van mijn oom. In het begin hadden we een goede relatie en konden we allemaal goed met elkaar opschieten. De problemen begonnen toen hij trouwde, want zijn vrouw had twee kinderen van haar. Ik en deze kinderen hadden min of meer dezelfde leeftijd, maar ik had betere resultaten op school dan zij. Hun moeder was daar erg teleurgesteld over en ze werd boos op me. [...] Ze zei altijd tegen mijn zus dat ze niet genoeg voor mijn moeder zorgde toen ze ziek was, alleen maar om haar te beledigen. Mijn oom sloeg me alleen om me iets te leren, terwijl zijn vrouw het vaak deed en zonder enige reden. Er was een plaats in Senagel, vlakbij ons dorp, genaamd [...], waar mijn zus ging werken om genoeg geld te verzamelen om het land te verlaten. Toen ik 9 of 10 jaar oud was, verbrandde de vrouw van mijn oom mij met een pot vol heet water. Die dag was het koud buiten en ik kookte water om te douchen; als hun zonen hetzelfde deden, zei ze niets, maar die dag was ik het en werd ze erg boos en morste ze het hete water op mij. Ik was stil en bewoog niet, uit angst en van de schrik. Ik huilde. Ze heeft me niet meer aangeraakt. Buren kwamen en brachten me naar het ziekenhuis. Ik heb daar een paar dagen gelegen. Mijn zus was altijd bij me, mijn oom kwam op bezoek, maar zijn vrouw niet. Mijn oom wist dat zijn vrouw dit had gedaan, maar hij zei niets tegen haar. Hij zei dat ik geduldig moest zijn. Toen ik uit het ziekenhuis werd ontslagen, was het geld dat mijn zus had ingezameld nog niet genoeg om het land te verlaten, dus bleven we in Gambia tot eind 2016, toen ik 15 jaar oud was. Ik heb niet met mijn oom over ons project gesproken. Mijn zus nam de beslissing om te gaan [...]. We verlieten Gambia en verhuisden naar Kaolack, Senegal. Hier kochten we een ticket naar Bamako, Mali [...]. Daarna gingen we naar Niamey, Niger, en vandaar naar Agadez [...]. De dag dat we Agadez verlieten waren er drie pick-ups en elke pick-up vervoerde 33 personen. De reis door de woestijn duurde twee weken - hete dagen en koude nachten. Ons water smaakte naar benzine omdat we het in benzinetanks bewaarden. Elke nacht namen de chauffeurs vrouwen mee en ook mijn zus werd meegenomen. Terwijl we sliepen, deden we onze schoenen niet uit, want het was zo koud dat als ze je vingers hadden afgeknipt, je geen pijn zou hebben gevoeld. [...] We kwamen aan in Gatron, Libië, en daarna passeerden we Beniwalid voordat we in Sabrata aankwamen. Ik en mijn zus werden gescheiden: Ik werd naar Sabrata kamp 1 gebracht, mijn zus in Sabrata kamp 2. Ik en mijn zus kwamen in februari 2017 aan in Sabrata en ik heb daar enkele maanden doorgebracht, omdat het niet eenvoudig was om snel in te schepen. Ik kon uiteindelijk inschepen op 2 juli 2017 en ik kwam aan in Reggio Calabria.

Interview werd onderbroken om 3.20 PM en begon opnieuw om 4.05 PM

- V: Je beschreef mij de redenen waarom je je land verliet. Nu wil ik graag dat je me vertelt met wat voor soort problemen je te maken zou krijgen als je terug zou gaan.

- A: Ik ben bang om dezelfde mishandelingen te ondergaan als vroeger, want zowel mijn oom als zijn vrouw sloegen mij vroeger in elkaar. Zij gooide heet water over mij heen en als ik terugga zou ik misschien ergere schade kunnen oplopen.
- V: Zijn er andere redenen die je besluit om te vertrekken bepalen?
- A: Ik heb hard gewerkt om me hier te integreren, door cursussen te volgen, de taal te leren en ik wil niet alles opgeven. Ik heb mijn voogd meer dan een jaar geleden ontmoet en zij heeft me zo veel geholpen. Ik wil niet alles achterlaten om terug te keren naar dezelfde puinhoop als voorheen.
- V: Laten we het nu eens hebben over de afkomst van je ouders, aangezien je zei dat ze allebei uit Guinee kwamen. Wat kun je daar nog aan toevoegen?
- A: Wat ik weet, is wat mijn zus me vertelde. En als ik er nog iets aan toe zou voegen zou ik liegen, want ze zijn allebei gestorven toen ik nog heel jong was.
- V: Wat is je verteld over hen en hun migratieverhaal? Ik bedoel, wat over hun aankomst in Gambia, waarom ze verhuisden vanuit Guinee...
- A: Ik weet niet waarom ze van Guinee naar Gambia zijn verhuisd. Ik weet alleen dat ze niet in Gambia maar in Guinee geboren zijn. Op dit moment wonen er veel andere peul zoals ik in Gambia, afkomstig uit Guinee net als mijn ouders. Er waren enkele vrienden van mij die me voor de gek hielden door te zeggen dat ik niet uit Gambia kwam en ook niet uit Guinee.
- Q: Deze Commissie weet dat het Gambiaanse staatsburgerschap kan worden verkregen als je ten minste één Gambiaanse ouder hebt. Wij willen graag weten op welke basis je verklaart Gambiaans staatsburger te zijn. Is je ooit verteld dat je ouders het Gambiaanse staatsburgerschap hebben gekregen (bij naturalisatie of op een andere manier)?
- A: Het is waar dat mijn ouders uit Guinee kwamen en dat ik in Gambia ben geboren en opgegroeid. Misschien is het waar wat je tegen mij zegt en ben ik geen Gambiaans staatsburger, maar ik weet niet of ik ooit een Gambiaans geboortecertificaat heb gehad. Ik heb het nooit gezien. Misschien heb ik het nooit gehad.
- V: Weet je of je ouders een Gambiaans paspoort of andere Gambiaanse documenten hadden?
- A: Ik weet het niet. Ik weet alleen dat mijn oom zaken deed tussen Gambia en Guinee.
- V: Heeft iemand je verteld dat je ouders Gambiaanse burgers waren?
- A: Ik weet het niet, behalve het feit dat mijn vader zo lang in Gambia heeft gewoond.
- V: Hoe weet je dat?
- A: Mijn zus vertelde het me.
- V: Wat heeft je zus je precies verteld?
- A: Zij vertelde mij dat mijn vader jarenlang in Gambia heeft gewoond en dat hij daar eerder aankwam dan mijn moeder.
- V: Nog iets anders?
- A: Hij liet mijn moeder naar Gambia komen en daar bleven ze dan.
- V: Denk je dat je een kopie van je Gambiaanse documenten kunt krijgen voor de Commissie, zelfs later, bijvoorbeeld je geboorteakte?
- A: Nee, want ik weet niet aan wie ik het moet vragen. In Gambia heb ik alleen wat vrienden en mijn oom, die niet eens wist van mijn beslissing om het land te verlaten. Ik heb sindsdien niets meer van hem gehoord. Als mijn vrienden ze zouden kunnen krijgen, zou ik ze misschien kunnen geven, anders weet ik echt niet hoe ik het voor elkaar zou kunnen krijgen.
- V: Denkt je dat je de documenten van je ouders kunt krijgen, zelfs niet onmiddellijk?
- A: Hoe zou ik ze kunnen krijgen? Als ik contact had met enkele familieleden in Gambia misschien wel.
- V: Heeft je familie in Guinee?
- A: Ik ben er nooit geweest en ik heb ze nooit ontmoet. Hoe kunnen ze me de documenten van mijn ouders sturen?
- V: Nu zou ik me willen richten op je vertrouwde relaties. Laten we beginnen met je zus. Vertel me wat je je van haar herinnert
- A: Ze was 4 of 5 jaar ouder dan ik. Ze was ook nog een klein meisje toen mijn moeder stierf. Zij was degene die geld inzamelde om ons uit Gambia te laten vertrekken en ze stierf in Sabrata, maar voordat we aankwamen was ze erg moe omdat, in de woestijn, de chauffeurs stopten, ons van de pick-ups lieten afstijgen en alleen de vrouwen meenamen.
- V: Ik begrijp het. Maar ik zou graag willen dat je me beschreef hoe het was toen jullie thuis samenwoonden...
- A: Zij ging ook naar school. We hadden nooit ruzie. Zij was degene die voor me zorgde
- V: Hoeveel jaar woonde je samen in hetzelfde huis?
- A: Van toen ik een klein kind was tot de aankomst in Sabrata.
- V: Hoeveel jaar, meer of minder?
- A: Rond de 16. We woonden samen voor de dood van mijn moeder en we scheidten in Sabrata.
- V: Kun je mij iets meer vertellen aangezien je 16 jaar samen bent geweest? Als je het niet erg vindt, beschrijf haar dan fysiek of geef me andere informatie.
- A: Haar naam was Kadiatou, ze was 4 of 5 jaar ouder dan ik; ik ben niet in staat te zeggen hoe onze relatie was voor de dood van mijn moeder omdat ik te jong was. Maar na de dood van mijn moeder zorgde ze voor me alsof ze mijn moeder was. En door de problemen die we hadden in het huis van mijn oom, vond ze een baan. Ze ging een tijdje naar school, maar toen

onderbrak ze haar studie om voor onze moeder te zorgen toen ze ziek werd. Ze besloot geld in te zamelen om samen te ontsnappen na de warmwaterepisode, en eind 2016 slaagden we daarin.

V: Is er nog iets dat je me wilt vertellen over je zus, aangezien "ze voor me zorgde alsof ze mijn moeder was"?

A: Zij was degene die me opleidde

V: Wat was de ziekte van je moeder? Wil je mij vertellen wat je weet of wat je daarover verteld is?

A: Ik weet niet wat de naam van de ziekte was, maar alleen dat deze ziekte haar wegnam [...]

V: Laten we het over je oom hebben. Vertel me wie deze persoon was en wat voor soort relatie je met hem had.

A: Tot hij trouwde, waren er geen problemen. Toen hij trouwde, bracht zijn vrouw twee zonen van dezelfde leeftijd mee. Ik heb ook gehoord dat zij later samen één kind kregen. Hij had zaken tussen Gambia en Guinea en soms verbleef hij periodes in Guinea voor werk alvorens terug te gaan naar Gambia. Ik kan verder niets over hem zeggen omdat ik hem niet goed ken.

V: Zou je hem fysiek aan mij beschrijven?

A: Zijn naam was Thierno, hij is lang en zijn huid is lichter dan de mijne. Voordat hij trouwde konden we goed met elkaar opschieten en hij strafte me alleen maar om me op te voeden. Ernstige problemen begonnen nadat hij getrouwd was omdat hij bang was voor zijn vrouw.

V: Kun je mij meer vertellen over zijn persoonlijkheid?

A: Persoonlijk had hij geen problemen met mij. Als hij mij problemen bezorgde, was dat de schuld van zijn vrouw. In ieder geval was hij een ruimdenkend persoon. Zijn vrouw wilde alleen bij hem en haar zonen blijven en niemand anders.

V: Hoe lang heb je bij je oom gewoond, in zijn huis?

A: Na de dood van mijn moeder en tot we vertrokken in 2016.

V: Hoeveel jaar, meer of minder?

A: Iets meer dan 10, maar ik weet niet meer precies wanneer we naar hem verhuisden.

V: Kun je mij iets meer vertellen aangezien je 10 jaar samen was, bijvoorbeeld andere fysieke details?

A: Het is waar dat het een lange tijd samen was, maar hij was vaak weg voor zijn werk en ik was nog zo jong. Ik ken hem niet zo goed als mijn zus.

[...]

Laten we het eens hebben over de vrouw van je oom. Vertel me alles wat je van haar herinnert

A: Ze trouwden toen ik 4 of 5 jaar oud was en zij haar kinderen al had. Het enige wat ze deed was me slaan en me straffen.

V: Wat voor soort relatie had je met deze vrouw?

A: Ze was boos omdat ik slimmer was dan haar zonen op school. Ze bleef me straffen tot het heet water voorval. Vanaf dat moment stelde ik me voor dat ik ergere schade had kunnen oplopen als ik daar was gebleven.

V: Beschrijf me zorgvuldig hoe deze vrouw zich bij u gedroeg.

A: Ze beledigde me door te zeggen dat ik dom was. Ze sloeg me. Ik was een klein kind en ik hield van voetballen, maar elke keer als ik met mijn vrienden wilde spelen, dwong ze me om huishoudelijk werk te doen. Op dezelfde manier, terwijl ik met mijn huiswerk bezig was, onderbrak ze me en vroeg me iets anders te doen.

[...]

V: Zou je haar beschrijven voor mij fysiek, maar niet alleen?

A: Zij gedroeg zich slecht en verontrustte mij zeer. Ik kan niet meer zeggen dan dat zij degene was die mij zoveel leed heeft berokkend.

V: Hoe lang woonde je samen met deze vrouw?

A: Van 4/5 jaar oud tot ik vertrok, in 2016.

V: Na al die jaren samen, ben je alleen in staat om me deze paar dingen te vertellen?

A: Ze was zo sterk en ik wil niets meer zeggen over een persoon die me zoveel pijn heeft gedaan [...]"

In dit interview zijn er veel problematische aspecten, die waarschuwen voor het ontbreken van kind-vriendelijke communicatie:

- > extreme duur: meer dan 11 uur in totaal en bijna acht alleen al de eerste dag, met slechts één pauze
- > **de volharding van de interviewer in het steeds opnieuw stellen van dezelfde vragen** (bijvoorbeeld over staatsburgerschap), zelfs als de jongen beweert dat hij het antwoord niet weet
- > de interviewer concentreert zich op enkele specifieke onderwerpen, **zonder aan de persoon uit te leggen waarom ze relevant zijn**
- > aandringen op details die de jongen storen
- > gebrek aan empathie voor de jongen wat betreft de pijnlijkste delen van zijn verhaal (mishandeling, dood van zijn zus, enz.)

- > **geen aandacht voor de emoties en reacties van het kind tijdens het verhoor**
- > vragen vaak te lang en ingewikkeld
- > geen blijk van belangstelling voor de deelname en bijdrage van de jongen
- > geen aandacht voor het feit dat veel gebeurtenissen plaatsvonden toen de jongen nog een klein kind was
- > geen aandacht voor het effect van trauma's en misbruik op het geheugen van de jongen en op zijn vermogen om zijn verhaal in detail te illustreren
- > het gebruik van overdreven formalistisch en bureaucratisch taalgebruik, dat door het kind als agressief en vernederend wordt ervaren

3.7. Factoren voor een kindvriendelijke omgeving

Het is van cruciaal belang dat de communicatie plaatsvindt in een omgeving waar een kind zich op zijn gemak en veilig kan voelen.¹⁶

De aanwezigheid van een voogd (voor niet-begeleide kinderen) en van familieleden moet worden toegestaan indien het kind daarom verzoekt. Indien het kind alleen is, **moet het, voordat het verhoor begint, in kennis worden gesteld van zijn recht om door de voogd/ouder/familielid te worden vergezeld** en moet hun beslissing worden gerespecteerd.

Voordat de communicatie plaatsvindt, moet het kind essentiële **informatie** krijgen **waarin de procedure wordt uitgelegd**. Dit kan in de vorm van schriftelijk materiaal, bijvoorbeeld in de vorm van een folder. Er moet echter aandacht worden besteed aan de omstandigheden van het geval: **als de persoon analfabeet is, zal een schriftelijke brochure niet voldoende zijn** en moet deze mondeling aan het kind worden vertaald of in een formaat dat het kan begrijpen. De informatie kan ook vergezeld gaan van grafische ondersteuning en afbeeldingen.

Wat **kinderen met een handicap betreft**, is het recht op "procedurele en aan de leeftijd aangepaste aanpassingen" ook uitdrukkelijk opgenomen in artikel 13 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, als het recht op toegang tot de rechter. Er moeten voorzieningen worden getroffen voor kinderen met een handicap, die fysieke toegang tot gebouwen kunnen omvatten, steun voor kinderen met psychosociale handicaps, hulp bij communicatie en het lezen van documenten, of andere procedurele aanpassingen.¹⁷

Voordat de procedure/het interview begint, **moet het kind de kans krijgen om vragen te stellen**.

Fysieke omgeving

- > De kamer is goed geventileerd en comfortabel
- > De kamer heeft kleurrijke tekeningen en posters
- > De stoelen hebben de juiste grootte.
- > Het kind mag zitten bij de persoon die hij/zij wil
- > De omgeving is veilig
- > De kamer is privé
- > Er zijn zo weinig mogelijk mensen aanwezig tijdens het gesprek
- > Voor eten en verfrissingen wordt gezorgd

Ondersteuning en betrokkenheid

- > Vraag het kind of het liever heeft dat zijn ouders tijdens het gesprek bij hem zijn (als het een begeleid kind is);
- > Vraag het kind of het er de voorkeur aan geeft dat zijn voogd bij het gesprek aanwezig is (als het om een niet-begeleid kind gaat);
- > Let erop dat het kind een ondersteunende volwassene heeft die hem helpt, als hij daarom vraagt en hij ermee instemt dat die persoon aanwezig is;
- > Volwassenen zijn gekleed in nette vrijetijdskleding

Logistiek

- > Het kind wordt op de hoogte gebracht van de bijeenkomst en de plaats
- > Het kind krijgt vervoer naar de bijeenkomst
- > De vergadering vindt plaats tijdens passende uren, bij voorkeur zonder dat de schoollessen ver-

¹⁶ Waarover, zie ook: US Department of Justice, Office of the Chief Immigration Judge. 2004. "Interim Operating Policies and Procedures Memorandum 04-07: Guidelines for Immigration Court Cases Involving Unaccompanied Alien Children," in Child Clients are Different: Best Practices for Representing Unaccompanied Minors. American Bar Association (ABA) Centrum voor voortgezette juridische opleiding (CLE). (Opgehaald op 16 juli 2012) (<http://tinyurl.com/9x4mo86>).

¹⁷ IVRK Comité, [Algemene Commentaar Nr. 24 over de rechten van kinderen in het kinderrechtensysteem](#), UN Doc. CRC/C/GC/24 (2019), para. 40.

- loren gaan;
- > De vergadering vindt plaats met ruime pauzes ;
- > Wachten wordt geminimaliseerd;
- > Het contact van het kind met vijandige anderen wordt strikt beperkt of verhinderd¹⁸

3.8. Eerbiediging van de vertrouwelijkheid

Bij alle communicatie moet het kind begrijpen welk gebruik zal worden gemaakt van de informatie die het aan de autoriteiten verstrekt. Als algemene regel geldt dat de verkregen informatie vertrouwelijk moet worden behandeld. De regel van vertrouwelijkheid is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van een vertrouwensrelatie met het kind.

Toegang tot de rechter voor kinderen, verslag van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten van de Verenigde Naties, VN DOC A/HRC/25/35, 16 december 2013. [...]

49. Het verhoor van een kind is een moeilijk proces en kan zelfs traumatisch zijn, in het bijzonder voor minderjarige slachtoffers van seksuele misdrijven. Daarom moeten de staten krachtens artikel 12 van het Verdrag inzake de rechten van het kind zorgen voor een veilige, kindvriendelijke omgeving waarin het kind zich gerespecteerd voelt, en voor omstandigheden waarin rekening wordt gehouden met de individuele situatie van het kind. **Tijdens de procedure moeten de privacy en de vertrouwelijkheid van kinderen worden beschermd en moet hun veiligheid worden gewaarborgd.**

- > de tijdens de gesprekken verkregen informatie zal niet worden gedeeld met andere personen buiten de procedure. Het kan een goede praktijk zijn om alle bij de communicatie betrokken actoren te vragen zich er samen met het kind toe te verbinden de verkregen informatie vertrouwelijk te houden, zodat het kind zich op zijn gemak voelt en meer vertrouwen krijgt;
- > de omgeving moet de nodige privacy waarborgen, met name wanneer de communicatie in een institutionele omgeving plaatsvindt;
- > de beslissingen en bevelen betreffende het kind moeten rechtstreeks aan hen worden meegedeeld en, daarnaast, aan de voogd van het kind (voor niet-begeleide kinderen) en de ouders/familieleden. De mededeling mag niet in de eerste plaats worden gericht tot het personeel van opvang- en bewaringsfaciliteiten.

3.9. Specifieke tips voor advocaten en rechters over informatie en communicatie met een migrantenkind dat betrokken is bij een gerechtelijke en administratieve procedure (eerste stappen)

- >> Bereid kinderen voor door hen toegankelijke informatie te geven over:
 - o Hun rol in de hoorzitting, met inbegrip van hun rechten in elk stadium, de steun die zij kunnen krijgen, hoe zij kunnen deelnemen, en hoe hun standpunten in aanmerking zullen worden genomen;
 - o De praktische regelingen, zoals wanneer en waar de hoorzitting zal plaatsvinden, hoe lang ze zal duren, wie er aanwezig zal zijn, welke bescherming het kind zal krijgen, en wanneer en hoe de beslissingen zullen worden genomen;
- >> Ervoor zorgen dat het kind daadwerkelijk kan worden gehoord door de invoering van wettelijke rechten die naar behoren worden toegepast, en het creëren van kindvriendelijke, veilige en toegankelijke rechtbanken;
- >> Beoordeel de bekwaamheid van het kind door na te gaan of het in staat is zich een mening te vormen over de behandelde aangelegenheden en, zo ja, welk gewicht aan die mening moet worden toegekend. Er moet een vermoeden zijn ten gunste van de bekwaamheid van het kind;
- >> Geef feedback aan het kind, zodat het precies weet welke beslissingen zijn genomen en waarom;
- >> Voorzien in mechanismen die het kind in staat stellen een klacht in te dienen of een rechtsmiddel aan te wenden indien zijn recht om te worden gehoord niet naar behoren is uitgevoerd.¹⁹

¹⁸ Angela O'Connell, Child Law Clinic, School of Law, University College Cork, Ierland, Opleiding FAIR-project Bulgarije 21-22 januari 2017. Emma Hurley, PhD Candidate, School of Applied Psychology, University College Cork, Ierland (Ontwikkelingspsychologie - tienerontwikkelingsmateriaal).

¹⁹ UNICEF, Save the children, Every child's right to be heard, A resource guide on the UN Committee on the Rights of the child General Comment No. 12, 2011, blz. 62. https://www.unicef.org/french/adolescence/files/Every_Childs_Right_to_be_Heard.pdf

Oriëntatie in de rechtszaal

De rechtszaal is voor kinderen meestal een onbekende plaats. Veel deskundigen op het gebied van familie- en jeugdrechtbanken bevelen aan om kinderen voorafgaand aan hun geplande hoorzitting een lege rechtszaal te laten bezoeken. Voor zover de middelen het toelaten, **moeten gerechtshoorders openstaan voor verzoeken van wettelijke vertegenwoordigers of voogden om niet-begeleide migrantenkinderen een bezoek te laten brengen aan onze rechtbanken voorafgaand aan de eerste zitting.** Daarnaast moeten zij openstaan voor andere manieren om niet-begeleide migrantenkinderen vertrouwd te maken met de gang van zaken in de rechtbank.²⁰

Richtsnoeren van het Comité van ministers van de Raad van Europa over kindvriendelijke justitie (goedgekeurd door het Comité van ministers op 17 november 2010 tijdens de 1098e bijeenkomst van de afgevaardigden van de ministers)

D. Kindvriendelijke justitie tijdens gerechtelijke procedures

(...) 4. Onnodige vertraging vermijden

50. In alle procedures waarbij kinderen betrokken zijn, moet het urgentiebeginsel worden toegepast om snel antwoord te geven en de belangen van het kind te beschermen, met eerbiediging van de rechtsstaat.
51. In familierechtelijke zaken (bijvoorbeeld afstamming, voogdij, ontvoering van ouders) moeten de rechters uitzonderlijke zorgvuldigheid betrachten om elk risico van nadelige gevolgen voor de familierelaties te voorkomen.
52. Indien nodig moeten de gerechtelijke autoriteiten de mogelijkheid overwegen om voorlopige beslissingen te nemen of voorlopige vonnissen te wijzen die gedurende een bepaalde periode moeten worden gecontroleerd om later te worden herzien.
53. Overeenkomstig de wet moeten de gerechtelijke autoriteiten de mogelijkheid hebben om beslissingen te nemen die onmiddellijk uitvoerbaar zijn in gevallen waarin dit in het belang van het kind is.

5. Organisation of the proceedings, child-friendly environment and child-friendly language

54. In alle procedures moeten kinderen worden behandeld met respect voor hun leeftijd, hun bijzondere behoeften, hun rijpheid en begripsvermogen, en moet rekening worden gehouden met eventuele communicatieproblemen die zij hebben. Zaken waarbij kinderen betrokken zijn, moeten worden behandeld in een niet-intimiderende en kindgevoelige omgeving.
55. Vóór het begin van de procedure moeten de kinderen vertrouwd worden gemaakt met de inrichting van de rechtbank of andere faciliteiten en met de rol en de identiteit van de betrokken ambtenaren.
56. Er moet taal worden gebruikt die past bij de leeftijd en het begripsniveau van de kinderen.
57. Wanneer kinderen worden gehoord of ondervraagd in gerechtelijke en buitengerechtelijke procedures en tijdens andere interventies, moeten rechters en andere beroepskrachten met respect en fijngevoeligheid met hen omgaan.
58. Kinderen moeten door hun ouders of, in voorkomend geval, door een volwassene van hun keuze kunnen worden begeleid, tenzij ten aanzien van die persoon een met redenen omklede beslissing in tegengestelde zin is genomen.
59. Verhoormethoden, zoals video- of audio-opnamen of verhoren achter gesloten deuren, moeten worden gebruikt en als toelaatbaar bewijs worden beschouwd.
60. Kinderen moeten in de mate van het mogelijke worden beschermd tegen beelden of informatie die schadelijk kunnen zijn voor hun welzijn. Bij het nemen van een beslissing over de openbaarmaking van mogelijk schadelijke beelden of informatie aan het kind, dient de rechter advies in te winnen bij andere professionelen, zoals psychologen en maatschappelijk werkers.
61. Zittingen waarbij kinderen betrokken zijn, moeten worden aangepast aan het tempo en de aandachtsspanne van het kind: er moeten regelmatig pauzes worden ingelast en de zittingen moeten niet te lang duren. Om kinderen in staat te stellen ten volle aan de rechtszittingen

²⁰ Ibid.

deel te nemen en hun emotionele stabiliteit te bevorderen, moeten verstoringen en afleidingen tijdens de zittingen tot een minimum worden beperkt.

62. Voorzover passend en mogelijk moeten verhoor- en wachtkamers voor kinderen in een kindvriendelijke omgeving worden ingericht.
63. Voorzover mogelijk moeten gespecialiseerde rechtbanken (of raadkamers), procedures en instellingen worden opgericht voor kinderen die met de wet in aanraking komen. Dit zou de oprichting kunnen inhouden van gespecialiseerde eenheden binnen de politie, de rechterlijke macht, het gerechtelijk apparaat en het openbaar ministerie.

6. Bewijsmateriaal / verklaringen van kinderen

64. Gesprekken met en het verzamelen van verklaringen van kinderen dienen zoveel mogelijk te worden gevoerd door daartoe opgeleide beroepsmensen. Alles moet in het werk worden gesteld om kinderen in de meest gunstige omstandigheden en onder de meest geschikte omstandigheden te laten getuigen, rekening houdend met hun leeftijd, rijpheid en begripsniveau en eventuele communicatieproblemen.
65. Audiovisuele verklaringen van kinderen die slachtoffer of getuige zijn, moeten worden aangemoedigd, met eerbiediging van het recht van andere partijen om de inhoud van dergelijke verklaringen te betwisten.
66. Wanneer meer dan één onderhoud nodig is, moeten deze bij voorkeur door dezelfde persoon worden gevoerd, teneinde in het belang van het kind een coherente aanpak te waarborgen.
67. Het aantal interviews moet zo beperkt mogelijk blijven en de lengte ervan moet worden aangepast aan de leeftijd en de aandachtsspanne van het kind.
68. Rechtstreeks contact, confrontatie of interactie tussen een minderjarig slachtoffer of getuige en vermeende daders moet zoveel mogelijk worden vermeden, tenzij op verzoek van het minderjarige slachtoffer.
69. Kinderen moeten de mogelijkheid hebben om in strafzaken te getuigen zonder de aanwezigheid van de vermeende dader.
70. Het bestaan van minder strikte regels inzake het afleggen van getuigenis, zoals het ontbreken van het vereiste van een eed of andere soortgelijke verklaringen, of andere kindvriendelijke procedurele maatregelen, mag op zich geen afbreuk doen aan de waarde die aan de getuigenis of het bewijs van een kind wordt gehecht.
71. Er moeten interviewprotocollen worden opgesteld en toegepast waarin rekening wordt gehouden met de verschillende ontwikkelingsfasen van het kind, om de geldigheid van de door kinderen afgelegde verklaringen te onderbouwen. Deze protocollen moeten leidende vragen vermijden en daardoor de betrouwbaarheid vergroten.
72. Met het oog op de belangen en het welzijn van kinderen moet een rechter kunnen toestaan dat een kind niet getuigt.
73. De verklaringen en bewijzen van een kind mogen nooit louter op grond van de leeftijd van het kind als ongeldig of onbetrouwbaar worden beschouwd.
74. De mogelijkheid om verklaringen van minderjarige slachtoffers en getuigen af te nemen in speciaal daarvoor ontworpen kindvriendelijke faciliteiten en een kindvriendelijke omgeving moet worden onderzocht.

E. Kindvriendelijke justitie na gerechtelijke procedures

75. De advocaat van het kind, de voogd *ad litem* of de wettelijke vertegenwoordiger moet de gegeven beslissing of het gegeven vonnis aan het kind meedelen en uitleggen in een taal die aangepast is aan het begripsniveau van het kind en moet de nodige informatie verstrekken over mogelijke maatregelen die kunnen worden genomen, zoals beroep of onafhankelijke klachtenmechanismen.
76. De nationale autoriteiten moeten alle nodige maatregelen nemen om de uitvoering te vergemakkelijken van rechterlijke beslissingen/vonnissen waarbij kinderen betrokken zijn en die hen aangaan.

77. Wanneer een beslissing niet ten uitvoer is gelegd, moeten kinderen, eventueel via hun advocaat, voogd *ad litem* of wettelijke vertegenwoordiger, worden geïnformeerd over de beschikbare rechtsmiddelen, hetzij via buitengerechtelijke mechanismen, hetzij via toegang tot de rechter.
78. Uitvoering van vonnissen met geweld moet een uiterste maatregel zijn in familiezaken waarbij kinderen betrokken zijn.
79. Na vonnissen in zeer conflictueuze procedures moet, idealiter kosteloos, begeleiding en steun worden aangeboden aan kinderen en hun families door gespecialiseerde diensten.
80. Bijzondere gezondheidszorg en passende sociale en therapeutische interventieprogramma's of -maatregelen voor slachtoffers van verwaarlozing, geweld, misbruik of andere misdrijven moeten worden verstrekt, idealiter kosteloos, en kinderen en hun verzorgers moeten onmiddellijk en adequaat worden geïnformeerd over de beschikbaarheid van dergelijke diensten.
81. De advocaat, voogd of wettelijke vertegenwoordiger van het kind moet gemachtigd worden om alle nodige stappen te ondernemen om schadevergoeding te eisen tijdens of na de strafprocedure waarin het kind slachtoffer was. In voorkomend geval zouden de kosten door de staat kunnen worden gedekt en op de dader kunnen worden verhaald.
82. Maatregelen en sancties voor kinderen die met de wet in strijd zijn, moeten altijd een constructieve en geïndividualiseerde reactie zijn op de gepleegde feiten, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel, de leeftijd, het lichamelijk en geestelijk welzijn en de ontwikkeling van het kind en de omstandigheden van het geval. Het recht op onderwijs, beroepsopleiding, werk, rehabilitatie en reïntegratie moet worden gewaarborgd.
83. Ter bevordering van de reïntegratie in de samenleving, en in overeenstemming met de nationale wetgeving, mogen strafbladen van kinderen bij het bereiken van de meerderjarigheid niet buiten het rechtstelsel worden bekendgemaakt. Uitzonderingen op de openbaarmaking van dergelijke informatie kunnen worden toegestaan in geval van ernstige strafbare feiten, *onder meer* om redenen van openbare veiligheid of wanneer het gaat om werk met kinderen.

Commission Members

April 2022 (for an updated list, please visit www.icj.org/commission)

President:

Prof. Robert Goldman, United States

Vice-Presidents:

Prof. Carlos Ayala, Venezuela

Justice Radmila Dragicevic-Dicic, Serbia

Executive Committee:

Sir Nicolas Bratza, United Kingdom

(Chair) Dame Silvia Cartwright, New Zealand

Justice Martine Comte, France

Ms. Nahla Haidar El Addal, Lebanon

Mr. Shawan Jabarin, Palestine

Justice Sanji Monageng, Botswana

Ms. Mikiko Otani, Japan

Mr. Belisário dos Santos Júnior, Brazil

Prof. Marco Sassòli, Italy/Switzerland

Ms. Ambiga Sreenevasan, Malaysia

Other Commission Members:

Professor Kyong-Wahn Ahn, Republic of Korea

Justice Chinara Aidarbekova, Kyrgyzstan

Justice Adolfo Azcuna, Philippines

Ms Hadeel Abdel Aziz, Jordan

Mr Reed Brody, United States

Justice Azhar Cachalia, South Africa

Prof. Miguel Carbonell, Mexico

Justice Moses Chingengo, Zimbabwe

Prof. Sarah Cleveland, United States

Justice Martine Comte, France

Mr Marzen Darwish, Syria

Mr Gamal Eid, Egypt

Mr Roberto Garretón, Chile

Ms Nahla Haidar El Addal, Lebanon

Prof. Michelo Hansungule, Zambia

Ms Gulnora Ishankanova, Uzbekistan

Ms Imrana Jalal, Fiji

Justice Kalthoum Kennou, Tunisia

Ms Jamesina Essie L. King, Sierra Leone

Prof. César Landa, Peru

Justice Ketil Lund, Norway

Justice Qinisile Mabuza, Swaziland

Justice José Antonio Martín Pallín, Spain

Prof. Juan Méndez, Argentina

Justice Charles Mkandawire, Malawi

Justice Yvonne Mokgoro, South Africa

Justice Tamara Morschakova, Russia

Justice Willy Mutunga, Kenya

Justice Egbert Myjer, Netherlands

Justice John Lawrence O'Meally, Australia

Ms Mikiko Otani, Japan

Justice Fatsah Ouguergouz, Algeria

Dr Jarna Petman, Finland

Prof. Mónica Pinto, Argentina

Prof. Victor Rodríguez Rescia, Costa Rica

Mr Alejandro Salinas Rivera, Chile

Prof. Marco Sassoli, Italy-Switzerland

Mr Michael Sfard, Israel

Justice Ajit Prakash Shah, India

Justice Kalyan Shrestha, Nepal

Ms Ambiga Sreenevasan, Malaysia

Justice Marwan Tashani, Libya

Mr Wilder Tayler, Uruguay

Justice Philippe Texier, France

Justice Lillian Tibatemwa-Ekirikubinza, Uganda

Justice Stefan Trechsel, Switzerland

Prof. Rodrigo Uprimny Yepes, Colombia

International
Commission
of Jurists

Rue des Buis 3
P.O. Box 1270
1211 Geneva 1
Switzerland

t + 41 22 979 38 00
f +41 22 979 38 01
www.icj.org